

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

7 czerwca

№ 48.

Rok 1932.

TREŚĆ:

USTAWA

Poz.: 450—z dnia 11 marca 1932 r. o zgromadzeniach 815

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

- Poz.: 451**—Spraw Wojskowych z dnia 25 kwietnia 1932 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych w sprawie zwoływania, przewodniczenia i uczestnictwa osób wojskowych w zgromadzeniach 818
- 452**—Spraw Wewnętrznych z dnia 12 maja 1932 r. o wprowadzeniu jednolitego mianownictwa chorób i przyczyn zgonów. 818
- 453**—Sprawiedliwości z dnia 18 maja 1932 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu o właściwości sądów grodzkich w sprawach z ustawy karnej skarbowej. 822

450.

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

U S T A W A

z dnia 11 marca 1932 r.

o zgromadzeniach.

Rozdział I.

Postanowienia ogólne.

Art. 1. (1) Zgromadzenia dzielą się na:
a) zgromadzenia publiczne oraz
b) zgromadzenia niepubliczne, czyli zebrania.
(2) Wszędzie, gdzie ustawa niniejsza mówi o zgromadzeniach bez bliższego określenia, należy przez to rozumieć zgromadzenia publiczne.

Art. 2. (1) Rozróżnia się: a) zgromadzenia w lokalach, oraz b) zgromadzenia pod gołem niebem.

(2) Manifestacje publiczne i pochody podlegają przepisom o zgromadzeniach pod gołem niebem.

(3) Postanowienie ust. 2 ma odpowiednie zastosowanie do przejazdów manifestacyjnych na wozach i samochodach.

Art. 3. Lokalem w rozumieniu niniejszej ustawy jest wnętrze budynku wraz z ogrodzoną przestrzenią, stanowiącą z budynkiem zamkniętą całość.

Art. 4. (1) Władzą, sprawującą nadzór nad zgromadzeniami i zebraniem, jest powiatowa władza administracji ogólnej, o ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej.

(2) W miastach, stanowiących osobne powiaty dla celów administracji rządowej, w których funkcje

powiatowej władzy administracji ogólnej sprawują prezydenci miast, Minister Spraw Wewnętrznych oznacza drogą rozporządzenia władze, powołane do nadzoru nad zgromadzeniami i zebraniem.

Rozdział II.

Zwoływanie zgromadzeń.

Art. 5. Każdy pełnoletni obywatel polski, posiadający zdolność do działań prawnych, może zwoływać zgromadzenie i na niem przewodniczyć.

Art. 6. (1) O zwołaniu zgromadzenia do lokalu należy zawiadomić władzę na piśmie w takim terminie, aby władza otrzymała zawiadomienie to najpóźniej na 2 dni przed zgromadzeniem.

(2) Jeżeli zgromadzenie ma się odbyć poza siedzibą powiatowej władzy administracji ogólnej, zawiadomienie może być dokonane za pośrednictwem najbliższego posterunku policji państwowej.

(3) Zgłaszającemu wyda władza na żądanie bezpłatne pisemne zaświadczenie zgłoszenia.

Art. 7. (1) Zgromadzenie pod gołem niebem może się odbyć tylko za zezwoleniem władzy (art. 4).

(2) Podanie o takie zezwolenie winno być złożone (art. 6 ust. 1) u właściwej władzy najpóźniej na 3 dni przed zgromadzeniem.

Art. 8. Zawiadomienie, względnie podanie o zezwolenie winno zawierać:

- imię, nazwisko i adres zwołującego zgromadzenie,
- dokładne wskazanie miejsca i czasu rozpoczęcia zgromadzenia,
- cel i program zgromadzenia,

d) wskazanie języka lub języków obrad, jeżeli obrady mają się toczyć w języku niepaństwowym.

Art. 9. (1) Władza zakazuje odbycia zgromadzenia w lokalu, jeżeli odbycie zgromadzenia sprzeciwia się przepisom niniejszej ustawy lub ustaw karnych, albo jeżeli zagrażałoby bezpieczeństwu, spokojowi lub porządkowi publicznemu.

(2) Zakaz należy podać na piśmie z uzasadnieniem do wiadomości zgłaszającego nie później jak w przeddzień zgromadzenia.

Art. 10. Jeżeli zachodzą okoliczności, podane w art. 9 ust. 1, władza odmówi zezwolenia na zgromadzenie pod gołem niebem.

Art. 11. (1) Zgromadzenia pod gołem niebem są niedopuszczalne w promieniu 1/2 klm. od miejsca urzędowego pobytu Prezydenta Rzeczypospolitej, od miejsca posiedzeń Sejmu, Senatu i Zgromadzenia Narodowego, przez cały czas trwania sesji, oraz od wojskowych: koszar, magazynów materiałów wybuchowych, obiektów fortecznych, placów ćwiczeń i strzelnic.

(2) Wojewódzka władza administracji ogólnej może w poszczególnym wypadku zezwolić na wyjątek od powyższej zasady, o ile chodzi o objekty wojskowe, wymienione w ust. 1, w porozumieniu z właściwym dowódcą okręgu korpusu.

Rozdział III.

Odbywanie zgromadzeń.

Art. 12. W zgromadzeniach nie mogą uczestniczyć osoby uzbrojone z wyjątkiem osób urzędowych.

Art. 13. (1) Każde zgromadzenie winno mieć przewodniczącego, który otwiera, kieruje obradami i zamyka zgromadzenie.

(2) Za przewodniczącego uważany jest zwołujący zgromadzenie tak długo, dopóki albo sam nie poruczy tej czynności innej osobie, albo dopóki zgromadzenie za jego zgodą nie dokona wyboru przewodniczącego.

Art. 14. (1) Przewodniczący zgromadzenia odpowiedzialny jest za przebieg zgromadzenia i obowiązany jest z tego tytułu czuwać nad przestrzeganiem przepisów niniejszej ustawy oraz przeciwdziałać wszystkiemu, co zagraża bezpieczeństwu, spokojowi lub porządkowi publicznemu.

(2) Przewodniczący ma prawo usunąć ze zgromadzenia uczestnika, jeżeli zachowaniem się swoim uniemożliwia obrady lub usiłuje w sposób gwałtowny udaremnić obrady.

(3) W wypadku, gdy zgromadzenie nie podporządkowuje się zarządzeniom przewodniczącego, wydanym w wykonaniu jego obowiązków, o których mowa w ustępie pierwszym, lub gdy przebieg zgromadzenia sprzeciwia się ustawie karnej, przewodniczący winien zgromadzenie rozwiązać.

Art. 15. (1) Władza (art. 4) może delegować na każde zgromadzenie swych przedstawicieli.

(2) Przedstawiciel władzy, przybywając na zgromadzenie, winien okazać przewodniczącemu swoją delegację.

(3) Przedstawiciel władzy otrzymuje miejsce według swego wyboru, przyczem przewodniczący winien mu udzielać na żądanie informacji o osobach mówców i wnioskodawców, jak również o treści zgłaszanych wniosków i rezolucyj.

Art. 16. (1) Przedstawiciel władzy ma prawo zgromadzenie rozwiązać, jeżeli zajdą okoliczności, przewidziane w art. 14, a przewodniczący nie dopełni nałożonych nań obowiązków lub nie zastępuje się do żądania przedstawiciela władzy co do rozwiązania zgromadzenia, albo jeśli pomimo wyczerpania porządku dziennego nie zamknie posiedzenia.

(2) Rozwiązanie zgromadzenia należy poprzedzić ostrzeżeniem.

Art. 17. (1) Każdy uczestnik zgromadzenia winien podporządkować się wezwaniom i zarządzeniom przewodniczącego zgromadzenia (art. 14), względnie przedstawiciela władzy (art. 16).

(2) Z chwilą zamknięcia lub rozwiązania zgromadzenia zgromadzeni obowiązani są rozejść się bezzwłocznie.

Rozdział IV.

Zebrań.

Art. 18. Zgromadzeniami niepublicznymi są:
a) zebrań osób, znanych osobiście zwołującym lub przewodniczącemu zebrań, odbywające się w lokalach;
b) zebrań członków legalnie istniejących zrzeszeń, odbywające się w lokalach.

Art. 19. Zebrania nie wymagają ani zgłoszenia u władzy, ani zezwolenia tej władzy.

Art. 20. (1) Przedstawiciele władzy (art. 4) nie mogą być delegowani na zebrań.

(2) W razie powzięcia wiadomości, że zebranie przekracza ramy, określone w art. 18, organa bezpieczeństwa publicznego mogą w celu sprawdzenia tej okoliczności wkroczyć do lokalu, gdzie zebranie się odbywa i w razie stwierdzenia takiego przekroczenia zgromadzenie rozwiązać.

(3) Organa bezpieczeństwa publicznego winny wkroczyć do lokalu i zebranie rozwiązać, gdy cel lub przebieg zebrań jest sprzeczny z ustawą karną albo zagraża bezpieczeństwu, spokojowi lub porządkowi publicznemu.

(4) Postanowienia art. 17 mają odpowiednie zastosowanie do zebrań.

Rozdział V.

Zjazdy.

Art. 21. Zjazdy uważa się za zgromadzenia publiczne lub za zebrań zależnie od ich charakteru (art. 2 ust. 1, art. 18).

Art. 22. (1) Zgłoszenia o zjazdach, mających charakter zgromadzenia publicznego, przyjmuje, względnie zezwolenia na nie udziela:

- a) powiatowa władza administracji ogólnej, jeżeli na zjazd przybywają delegaci z obszaru jednego powiatu;
- b) wojewódzka władza administracji ogólnej dla wszystkich innych zjazdów krajowych.

(2) O właściwości terytorjalnej decyduje miejsce zjazdu.

Art. 23. (1) Wszelkie zjazdy międzynarodowe wymagają zezwolenia.

(2) Zjazdem międzynarodowym w rozumieniu niniejszej ustawy jest zjazd, zwoływany przez organizację zagraniczną, lub też zjazd, zwoływany przez organizację krajową, na który przybywają delegaci organizacji zagranicznych z prawami reprezentowania tychże organizacji i uczestniczenia w podejmowaniu rezolucyj i uchwał.

(3) Zezwolenia wydaje Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych.

R o z d z i a ł VI.

Zgromadzenia przedwyborcze.

Art. 24. (1) Zgromadzenia, zwoływane w sprawie wyborów do ciał ustawodawczych i korporacji publiczno-prawnych na obszarach, objętych wyborami w okresie czasu od rozpisania do dnia wyborów, celem omówienia sprawy wyborów i zastanowienia się nad kandydaturami, wymagają tylko zgłoszenia u właściwej władzy (art. 6 ust. 1), o ile odbywają się pod gołym niebem.

(2) Zgromadzenia przedwyborcze w lokalach nie wymagają zgłoszeń.

(3) Pozatem zgromadzenia te podlegają wszelkim przepisom niniejszej ustawy.

R o z d z i a ł VII.

Postanowienia karne.

Art. 25. (1) Kto:

- a) bezprawnie zajmuje lub wzbrania się opuścić miejsce, względnie lokal, którym inna osoba prawnie rozporządza jako zwołujący lub przewodniczący zgromadzenia,
- b) zwołuje zgromadzenia, zjazd lub zebranie z naruszeniem przepisów rozdziałów II, IV lub V,
- c) kieruje zgromadzeniem, zjazdem lub zebraniem, zakazanem przez władzę,
- d) kieruje zgromadzeniem, zjazdem lub zebraniem po rozwiązaniu go przez przewodniczącego lub przedstawiciela władzy,
- e) kto będąc wezwanym do opuszczenia miejsca zgromadzenia, nie uczyni temu zadość (art. 14) lub nie opuści miejsca zgromadzenia po rozwiązaniu (art. 14, 16, 17),
- f) kto bierze udział w zgromadzeniu wbrew przepisowi art. 12

ulega, o ile dany czyn nie ulega karze surowszej w myśl innych przepisów, karze grzywny do 1000 złotych lub aresztu do 6 tygodni.

Wszelkie inne przekroczenia postanowień niniejszej ustawy ulegają karze grzywny do 500 złotych lub karze aresztu do 2 tygodni.

(2) Do orzekania powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

R o z d z i a ł VIII.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

Art. 26. Sprawy zwoływania, przewodniczenia i uczestnictwa osób wojskowych w zgromadzeniach

i zebraniach unormuje rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych, wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 27. (1) Przepisy niniejszej ustawy nie mają zastosowania:

- a) do wszelkiego rodzaju zgromadzeń, zwoływanych w wykonaniu przepisów ustawowych lub przez właściwe władze i urzędy publiczne;
- b) do religijnych zebrań i pochodów, urządzanych przez związki religijne, prawnie uznane, o ile odbywają się w sposób, tradycyjnie ustalony lub przewidziany w akcie, uznającym dane wyznanie, oraz do pochodów weselnych i pogrzebowych jak również pielgrzymek;
- c) do zgromadzeń i zebrań towarzyskich, rodzinnych i szkolnych;
- d) do zebrań rozrywkowych, odbywających się w lokalach;
- e) do zgromadzeń i zebrań akademickich, odbywających się na terenie szkół akademickich oraz innych wyższych szkół, które uzyskały uprawnienia szkół akademickich.

(2) Jeżeli zgromadzenia, wymienione w pkt. b), c) i d), mogłyby zagrażać bezpieczeństwu, spokojowi lub porządkowi publicznemu, władza może wydać odpowiednie zarządzenia.

Art. 28. Ustawa niniejsza w niczem nie narusza:

- a) ograniczeń, wynikających z przepisów sanitarnych, budowlanych, ogniowych i drogowych;
- b) zawartych w obowiązujących przepisach prawnych ograniczeń osób wojskowych co do brania udziału w życiu politycznym i publicznym;
- c) postanowień art. 82 i 164 polsko-niemieckiej konwencji górnośląskiej, zawartej w Genewie dnia 15 maja 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 371).

Art. 29. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych, co do art. 11 ust. 2 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych, a co do art. 26 Ministrowi Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 30. (1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

(2) Równocześnie tracą moc:

- a) rosyjskie tymczasowe przepisy o zgromadzeniach z dnia 4/17 marca 1906 r. (dodatek do art. 115¹ ustawy o zapobieganiu przestępstwom i ich tłumieniu, zawarte w t. XIV Zb. ust. ros.);
- b) rozporządzenie Kom. Gen. Ziem Wschodnich z dnia 25 maja 1919 r. o zgromadzeniach (Dz. U. Z. C. Z. W. Nr. 5, poz. 30);
- c) austriacka ustawa o zgromadzeniach z dnia 15 listopada 1867 r. (aust. d. u. p. Nr. 135);
- d) postanowienia §§ 1, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 i 20 niemieckiej usta-

wy o stowarzyszeniach z dnia 19 kwietnia 1908 r. (Dz. U. Rzeszy str. 151) w odniesieniu do zebrań i zgromadzeń;

- e) ustawa z dnia 5 sierpnia 1922 r. w sprawie wolności zgromadzeń przedwyborczych (Dz. U. R. P. Nr. 66, poz. 594) oraz wszelkie inne przepisy, dotyczące zebrań i zgromadzeń.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*
Prezes Rady Ministrów: w z. *Wł. Zawadzki*
Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki*
Kierownik Ministerstwa Spraw Wojskowych: *Fabrycy*
Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

451.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WOJSKOWYCH

z dnia 25 kwietnia 1932 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych w sprawie zwoływania, przewodniczenia i uczestnictwa osób wojskowych w zgromadzeniach.

Na podstawie art. 26 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o zgromadzeniach (Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 450) zarządza się co następuje:

§ 1. Osoby wojskowe w służbie czynnej i w stanie nieczynnym, z wyjątkiem piastujących mandat do Sejmu lub Senatu, tudzież sprawujących urząd ministra względnie podsekretarza stanu innego resortu niż Ministerstwa Spraw Wojskowych, lub wojewody, nie mogą zwoływać, przewodniczyć ani uczestniczyć w zgromadzeniach wymienionych w art. 2 wyżej powołanej ustawy.

§ 2. Osoby wojskowe w stanie spoczynku, osoby wojskowe piastujące mandat do Sejmu lub Senatu, osoby wojskowe sprawujące urząd ministra względnie podsekretarza stanu innego resortu niż Ministerstwa Spraw Wojskowych, lub wojewody, tudzież oficerowie rezerwy i pospolitego ruszenia, nie mogą przewodniczyć ani uczestniczyć w zgromadzeniach wymienionych w art. 2 wyżej powołanej ustawy, jeżeli występują w mundurze wojskowym.

§ 3. Osoby wyszczególnione w § 1 nie mogą zwoływać, przewodniczyć ani uczestniczyć w zebrań wymienionych w pkt. a) art. 18 wyżej powołanej ustawy.

Odnosi się to również do osób wyszczególnionych w § 2, jeżeli występują w mundurze wojskowym.

§ 4. Osoby wyszczególnione w § 1 mogą zwoływać, przewodniczyć i uczestniczyć w zebrań (pkt. b. art. 18 wyżej powołanej ustawy) członków tych legalnie istniejących zrzeseń, do których mogą należeć na podstawie uprzednio wydanego zezwolenia właściwych władz wojskowych.

§ 5. Osoby wyszczególnione w § 1 mogą zwoływać, przewodniczyć i uczestniczyć w zjazdach (art. 21 — 23 wyżej powołanej ustawy) tylko za zezwoleniem Ministra Spraw Wojskowych.

Zezwolenie powyższe nie zwalnia od obowiązku dopełnienia innych formalności przepisanych w art. 22 i 23 wyżej powołanej ustawy.

§ 6. Postanowienia § 5 odnoszą się również do osób wyszczególnionych w § 2, jeżeli występują

w mundurze wojskowym, z tą zmianą, że o ile idzie o zjazdy krajowe — powołanym do udzielania zezwoleń jest dowódca okręgu korpusu.

§ 7. Osoby wyszczególnione w § 1 nie mogą zwoływać, przewodniczyć ani brać udziału w zgromadzeniach przedwyborczych (art. 24 wyżej powołanej ustawy).

Ograniczenie powyższe odnosi się do osób wyszczególnionych w § 2, jeżeli występują w mundurze wojskowym.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Spraw Wojskowych: *Fabrycy*
Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki*

452.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 12 maja 1932 r.

o wprowadzeniu jednolitego mianownictwa chorób i przyczyn zgonów.

Na podstawie art. 2 p. 23 oraz art. 10 zasadniczej ustawy sanitarnej z dnia 19 lipca 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 63, poz. 371) zarządza się co następuje:

§ 1. Sprawozdania o zachorowaniach i przyczynach zgonów, do których składania w myśl istniejących przepisów są obowiązane związki samorządowe lub instytucje, utrzymujące szpitale, winny być sporządzane z zachowaniem mianownictwa, podanego w załączniku do niniejszego rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Jednocześnie traci moc obowiązująca rozporządzenie z dnia 8 czerwca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 431).

Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki*

Załącznik do rozp. Min. Spraw Wewn.
z dn. 12 maja 1932 r. (poz. 452).

MIANOWNICTWO CHOROÓB I PRZYCZYN ZGONÓW.

I. Choroby zakaźne i pasorzytnicze.

- 1/1 Dur brzuszny.
- 2/1 Dury rzekome (paratyfusu).
- 3/2 Dur osutkowy (plamisty).
- 4/17 Dur powrotny.
- 5/17 Gorączka maltańska (falista).
- 6/3 Ospa:
  - a. ospa naturalna, właściwa (vera),
  - b. ospianka (alastrim),
  - c. bliżej nieoznaczona.
- 7/4 Odra.
- 8/5 Płonica.
- 9/6 Krztusiec.
- 10/7 Błonica.
- 11/8 Grypa (influenca):
  - a. z powikłaniami płucnymi,
  - b. bez zaznaczenia powikłań płucnych
- 12/17 Cholera.
- 13/9 Czerwonka:
  - a. pełzakowa,
  - b. prątkowa,